

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2022-05-25

Ärendenummer
NV-04693-21

Mark- och miljödomstolen
Vänersborgs tingsrätt
vanersborg@dom.se

Yttrande i mål nr M 4008-16, angående tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och utökad produktion m.m. vid Skoghalls Bruk i Hammarö kommun; nu fråga om prövotidsredovisning avseende åtgärder för energihushållning

Med anledning av domstolens föreläggande, aktbilaga 123, anför Naturvårdsverket följande.

Naturvårdsverket har tagit del av aktbilagor 112 och 121.

1. Inställning och yrkanden

Naturvårdsverket motsätter sig på föreliggande material att prövotiden avslutas och yrkar att domstolen ska förelägga bolaget att inkomma med närmare underlag för de uppskattade kostnaderna för alternativ 1 - installation av impbin och alternativ 2 - ny kokare, inom ramen för åtgärd 2.9.

För det fall att domstolen bedömer att prövotiden kan avslutas yrkar Naturvårdsverket i andra hand att domstolen föreskriver följande slutliga villkor.

- NV1. Bolaget ska senast två år efter att denna dom vunnit laga kraft genomfört följande energieffektiviserande åtgärder
- a) intrimning och optimering av ångformaren för att öka ångproduktionen,
 - b) införande av termokompressorteknik för ånga till kokaren,
 - c) återvinning av ångkondensat i blekeriet.
- Åtgärderna ska genomföras i enlighet med beskrivningarna i prövotidsredovisningen, aktbilaga 121.

2. Grunder och utveckling av talan

2.1. Åtgärder som bolaget redovisar att de inte avser att genomföra

Bolaget har uppgett att åtgärd 2.2 inte är aktuell att genomföra längre samt att bolaget inte avser att genomföra åtgärderna 2.4, 2.5, 2.6 och 2.8. Naturvårdsverket kan baserat på bolagets redovisning godta att angivna åtgärder inte genomförs.

För åtgärd 2.9 ”Större ombyggnad av kokeriet” har bolaget redovisat tre alternativ:

1. Ny flisinmatning mm
2. Ny större kokare
3. Helt nytt kokeri

För alternativ 1 och 2 har återbetalningstiden beräknats till 22 år. För alternativ 3 har återbetalningstiden beräknats till 46 år.

Ombyggnad av kokeriet är den åtgärd som ojämförligt skulle ge den största minskningen av värmeförbrukningen. Värmeförbrukningen i kokeriet skulle kunna minskas med 170-210 GWh vilket innebär i stort sett en halvering av kokeriets värmeförbrukning.

Bolaget har, som skäl för att inte genomföra åtgärden, framfört att en minskad ångkonsumtion skulle leda till att biobränslepannan körs närma sin minlast under normaldrift och att det, vid bortfall på kartongmaskinerna, oftare skulle leda till friblåsning av ånga. Problemet att biobränslepannans minlast är så hög att den orsakar friblåsning av ånga vid driftsavbrott i pappersbruket, har tidigare varit uppe i målet¹ och Naturvårdsverkets slutsats är att panna 11 har en olämplig dimensionering för att totalt sett uppnå hög energieffektivitet. Bolaget framför även att det minskade behovet av externt biobränsle kommer att leda till ett överskott av internt biobränsle i form av bark, vilket uppges vara svårt att avyttra. Bolaget anger att det minskade behovet av externt biobränsle inte är beaktat i den redovisade kostnadsberäkningen men skulle förlänga återbetalningstiden. Naturvårdsverket har utifrån redovisningen svårt att förstå detta resonemang och bolagets slutledning. Eftersom bolaget idag köper in externt bränsle i form av skogsflis borde det minskade värmebehovet i kokeriet leda till att mindre mängd skogsflis behöver köpas in, vilket blir en kostnadsminskning för bolaget. Internt fallande bark bör på så sätt kunna fortsätta att förbrännas i fastbränslepannan, panna 11. Slutligen framför bolaget att det minskade värmebehovet i kokeriet skulle leda till minskat underlag för mottryckskraft. Detta är givetvis riktigt och gäller för alla åtgärder som minskar värmeförbrukningen där el produceras med mottryck (kraftvärme). Det är dock inget skäl för att avstå från att effektivisera och minska värmeförbrukningen, även om den minskade elproduktionen givetvis kommer att ingå i en kostnads kalkyl.

Det framgår inte närmare hur lönsamhetsberäkningen gjorts vad gäller kapitalkostnad (ränta) och driftkostnader (priser på bränsle och el). Som angetts i utredningsföreskriften ska ingående kalkylparametrar redovisas tydligt.² Med hänvisning till ovanstående är det också oklart vilka antaganden bolaget gjort om hur

¹ Naturvårdsverkets yttrande den 21 augusti 2021, avsnitt 2.5; Bolagets bemötande, aktbilaga 100, sid 3-4.

² Mark- och miljödomstolens deldom den 15 januari 2018, sid 4.

energibalans och förbrukning av externa och internt bränsle påverkas. Naturvårdsverket anser att en mer fullständig redovisning behövs av alternativ 1 och 2 för att det ska gå att bedöma bolagets uppskattade kostnader och återbetalningstider.

En mer utförlig redovisning av lönsamhetsberäkningen hade varit önskvärd även för alternativ 3. Med hänsyn till att den beräknade återbetalningstiden är så lång som 46 år avstår dock Naturvårdsverket från att begära ytterligare kompletteringar av underlaget i den delen.

2.2. Åtgärder 2.1, 2.3 och 2.7

Bolaget har åtagit sig att genomföra åtgärderna

- 2.1 "Ökad ångproduktion från ångomformare", och
- 2.7 "Återvinning av ångkondensat i blekeriet"

Bolaget har vidare åtagit sig att närmare utreda åtgärd

- 2.3 "Termokompressorer för ånga till kokaren".

Bolaget föreslår inte några ytterligare slutliga villkor utan menar att dessa åtaganden kan hanteras inom ramen för villkor 18 i mark- och miljödomstolens deldom den 15 oktober 2018. I villkoret anges att åtgärder för energieffektivisering fortlöpande ska vidtas i den utsträckning som är skäligt och att åtgärderna ska utgå från en energihushållningsplan.

Vilka energieffektiviseringsåtgärder som ska genomföras ska avgöras efter en bedömning mot de allmänna hänsynsreglerna och en rimlighetsavvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken. Så långt möjligt bör villkor för tillståndet fastställas vid prövningstillfället. Naturvårdsverket anser därför att särskilda villkor om tekniska åtgärder bör föreskrivas av domstolen i den utsträckning som det genom prövotidsutredningen är möjligt att överblicka. Därigenom blir det tydligt för såväl bolaget som tillsynsmyndigheten vilka åtgärder som det åligger bolaget att genomföra och inom vilken tid. Naturvårdsverket motsätter sig sålunda att genomförandet av de nu aktuella åtgärderna hänskjuts som en fråga som ska avgöras inom ramen för tillsynen av villkor 18. Därtill är villkor 18 enligt sin lydelse begränsad till åtgärder som ska utgå från en energihushållningsplan, vilket gör att det kan uppstå osäkerheter kring dess tillämplighet i förhållande till åtgärderna som är framtagna inom en prövotidsutredning.

Vad gäller åtgärd 2.3 så är bolagets åtagande begränsat till att fortsätta utreda åtgärden och bolaget anger ett antal förbehåll för genomförandet: att åtgärden visar sig tekniskt lämplig, att den leder till energieffektivisering i nivå med det beräknade och att återbetalningstiden inte är avsevärt längre än vad som indikerats.

Naturvårdsverket konstaterar att återbetalningstiden för åtgärd 2.3 är bedömd till mellan ett och två år. Det innebär att även om lönsamheten skulle visa sig bli sämre än vad som nu bedömts, finns det en stor marginal till den nivå där det med en rimlighetsbedömning enligt miljöbalkens hänsynsregler inte skulle vara rimligt att ställa krav på åtgärden. Det framkommer inte heller i utredningen något som talar för att åtgärden inte skulle vara tekniskt lämplig. Naturvårdsverket anser därför att även denna åtgärd ska föreskrivas som slutligt villkor.

Beslut om detta yttrande har fattats av t.f. enhetschef Cecilia Ångström efter föredragning av tekniska handläggaren Olof Åkesson.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit miljöjuristen Linda Sjöo.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Cecilia Ångström

Olof Åkesson

Kopia till
Bolaget, genom ombud
Länsstyrelsen i Värmlands län